

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ»**

ЛЬОН ІГОР МИХАЙЛОВИЧ

УДК: 336.711

**УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ МОНЕТИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Державному вищому навчальному закладі «Університет банківської справи» Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Міщенко Володимир Іванович,
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри економіки та менеджменту

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Дзюблюк Олександр Валерійович,
Тернопільський національний економічний
університет Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри банківської справи

доктор економічних наук, професор
Коваленко Вікторія Володимирівна,
Одеський національний економічний
університет Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри банківської справи

Захист відбудеться «25» червня 2019 року о 13-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.883.01 у ДВНЗ «Університет банківської справи» за адресою: 04070, м. Київ, вул. Андріївська, 1, ауд. 205.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці ДВНЗ «Університет банківської справи» за адресою: 04119, м. Київ, вул. Білоруська, 17.

Автореферат розісланий » травня 2019 року.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат економічних наук, доцент**

I.M. Боярко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Збалансоване забезпечення економіки країни грошима, яке характеризується як процес монетизації та відображає рівень насичення економіки грошовою масою, є необхідною умовою ефективного функціонування грошово-кредитного ринку та всієї фінансової системи країни. Процес монетизації є складним економічним явищем, яке в агрегованому вигляді характеризує рівень монетарної збалансованості окремих ринків і секторів економіки, зокрема, грошово-кредитного та валютного ринку, ринку капіталів і сприяє забезпеченню стабільності функціонування банківської та фінансової системи країни. Основними чинниками, що впливають на рівень і динаміку монетизації економіки, є зміна попиту та пропозиції грошей, які формують рівноважний стан грошово-кредитного ринку, рівень розвитку фінансового сектору та фінансового ринку, а також довіра суб'єктів ринку до національної валюти та банківської системи країни.

Управління процесом монетизації економіки здійснюють центральний банк, як емісійний центр, шляхом проведення відповідної емісійної та грошово-кредитної політики, а також окремі учасники ринку, які на основі дотримання встановлених регулятором нормативів і правил роботи на грошово-кредитному ринку та ринку капіталів сприяють процесам збалансованого та пропорційного переміщення фінансових ресурсів між окремими секторами та суб'єктами господарювання.

Сьогодні управління процесом монетизації економіки в Україні відбувається в умовах розбалансованого грошово-кредитного ринку та ринку державних цінних паперів, необґрунтованого використання квазіфіскальних операцій, що свідчить про низьку ефективність управління процесом монетизації. Така ситуація вимагає від НБУ реалізації системного підходу до управління процесом монетизації шляхом використання нових методів та інструментів на основі збалансування структури каналів емісії грошей, підвищення дієвості трансмісійного механізму, вдосконалення рефінансування банків, запровадження ефективної процентної та валютної політики, а також вдосконалення структури грошової бази та грошових агрегатів.

Дослідженню проблем управління процесом монетизації економіки у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі приділяється значна увага. Вагомий внесок у її дослідження зробили провідні українські науковці: О. Барановський, Т. Болгар, І. Боярко, О. Вовчак, А. Гриценко, Б. Данилишин, О. Дзюблюк, Ф. Журавка, Г. Задорожний, С. Єгоричева, В. Коваленко, О. Колодізев, А. Кузнєцова, І. Лютий, В. Міщенко, С. Міщенко, С. Науменкова, Л. Примостка, Б. Пшик, Т. Савченко, Н. Слободянюк, Н. Швець, Н. Шелудько, Н. Шульга, І. Шумило, О. Яременко та інші. Серед зарубіжних вчених необхідно виділити праці В. Баумола, О. Бланшара, Г. Габбарда, В. Іванова, Дж. М. Кейнса, Ф. Мишкіна, Дж. Стігліца, Дж. Тейлора, Дж. Тобіна, М. Фрідмана та багатьох інших.

Разом з тим, аналіз наукових досліджень, присвячених питанням управління монетизацією економіки, свідчить про те, що вони опрацьовані ще недостатньо

повно. Здебільшого, процес монетизації розглядається в аспекті регулювання грошового обігу; рідше – в контексті реалізації грошово-кредитної політики та функціонування монетарного трансмісійного механізму. Водночас, такі аспекти процесу монетизації економіки як формування збалансованого грошового ринку та його впливу на стимулювання економічного зростання, залишаються поза увагою дослідників. Це також стосується необхідності забезпечення управління процесом монетизації економіки України в умовах фінансової нестабільності на основі реалізації проциклічного регулювання та вдосконалення дії каналів монетарного трансмісійного механізму. Тому виникає потреба в комплексному підході до аналізу теоретичних і практичних питань управління процесом монетизації економіки.

Актуальність, недостатня наукова розробка зазначених питань і необхідність подальшого поглибленого дослідження теоретичних засад, обґрунтування методологічних і практичних аспектів управління процесом монетизації економіки зумовили вибір теми дисертації, мету дослідження та його завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт ДВНЗ «Університет банківської справи» за темою: «Ефективність банківської системи як умова підвищення конкурентоспроможності економіки країни» (номер державної реєстрації 0115U004242), до звіту за якою включено рекомендації щодо активізації дії каналів монетарного трансмісійного механізму та обґрунтовано схему операційного дизайну монетарної політики; і темою: «Компаративний аналіз реформування та розвитку банківських систем країн світу» (номер державної реєстрації 0114U004861), до звіту за якою включено пропозиції щодо впливу грошово-кредитної політики на монетизацію економіки та економічне зростання.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретичних положень, методичних підходів і розроблення практичних рекомендацій щодо управління процесом монетизації економіки України в умовах фінансової нестабільності з метою збалансованого функціонування грошово-кредитного ринку та забезпечення стабільності фінансової системи.

Для досягнення визначеної мети поставлено та вирішено такі завдання:

- з'ясувати теоретичні засади процесу монетизації економіки, уточнити сутність і зміст понять «монетизація» та «механізм управління процесом монетизації»;

- визначити особливості сучасного стану управління процесом монетизації економіки в Україні в умовах фінансової нестабільності та основні чинники, що формують рівень і динаміку монетизації, провести аналіз сучасної практики управління монетизацією та визначити кращий світовий досвід;

- здійснити класифікацію форм і методів монетизації економіки, обґрунтувати систему методів та інструментів управління процесом монетизації економіки з урахуванням нестабільності на грошово-кредитному ринку України;

- визначити основні функції, завдання, об'єкти та суб'єкти управління процесом монетизації економіки України в умовах фінансової нестабільності;

- розробити науково-методичний підхід до визначення виду грошово-кредитної політики на основі врахування динаміки рівня монетизації економіки;
- поглибити науково-методичні підходи щодо визначення сутності поняття «правило монетарної політики»;
- обґрунтувати науково-методичний підхід до управління процесом монетизації економіки на основі розроблення та реалізації проциклічної монетарної політики;
- поглибити методичні положення щодо впливу монетизації економіки на стимулювання економічного зростання.

Об'єкт дослідження – процес управління монетизацією економіки України в умовах фінансової нестабільності.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні засади та практичні аспекти управління процесом монетизації економіки України в умовах фінансової нестабільності.

Методи дослідження. З метою досягнення поставлених цілей у роботі використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: діалектичний – для розкриття сутності та змісту понять «монетизація економіки» та «управління монетизацією економіки»; системний – при дослідженні механізмів управління процесом монетизації та функціонування монетарного трансмісійного механізму; історико-логічний – при дослідженні теоретичних засад управління процесом монетизації та використання правил монетарної політики в процесі історичного розвитку; аналітичний – при дослідженні тенденцій монетизації та оцінки її впливу на економічний розвиток; економіко-статистичні методи – для кількісної оцінки чинників монетизації економіки; графічної інтерпретації – для наочного відображення результатів; поєднання системного підходу та загальнонаукових методів (аналізу, синтезу, індукції, дедукції, аналогії, групування) з метою розроблення рекомендацій щодо управління процесом монетизації в умовах фінансової нестабільності в Україні. Економіко-математичне моделювання проведено з використанням економетричних пакетів Statistica 10 та EViews 8.0.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові документи, що регулюють грошово-кредитні відносини, діяльність НБУ та банківських установ на грошовому ринку та статистичні дані НБУ, Державної служби статистики України, матеріали МВФ, Світового банку, ЄЦБ, БКБН, центральних банків провідних країн світу, наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених, періодичні видання, Інтернет-ресурси, розрахунки автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку науково-методичних підходів до управління процесом монетизації економіки в умовах фінансової нестабільності з метою забезпечення стабільності грошово-кредитного ринку та підтримки економічного зростання. Наукову новизну дисертаційної роботи визначають такі положення:

вперше:

- запропоновано теоретичний підхід до розкриття змісту управління монетизацією економіки як комплексного процесу, що ґрунтується на системно-

функціональному поєднанні методів та інструментів регулювання й управління грошовим обігом відповідно до характеру реалізації грошово-кредитної політики з метою цілеспрямованого впливу на обсяги та структуру грошової маси, забезпечення стійкого функціонування грошово-кредитного ринку та фінансової системи країни загалом, що дозволяє підвищити ефективність реалізації монетарної політики як складової економічної політики держави, спрямованої на підтримку економічного зростання;

удосконалено:

- визначення поняття «механізм управління процесом монетизації економіки», який, на відміну від існуючих підходів, запропоновано розглядати як сукупність заходів спільного впливу центрального банку, кредитних установ та уряду на збалансоване функціонування грошового ринку на основі ефективного використання методів та інструментів грошово-кредитної політики з метою забезпечення економіки необхідним обсягом грошових коштів, що дозволяє реалізувати комплексний підхід в управлінні процесом монетизації та узгодити дії уряду та НБУ у сфері монетарного регулювання економіки;

- науково-методичний підхід до управління процесом монетизації економіки на основі розроблення та реалізації проциклічної грошово-кредитної політики, що, з огляду на врахування її особливостей та характеру дає змогу органам монетарної влади завчасно реагувати на зміну стану грошового ринку шляхом коригування характеру грошово-кредитної політики та запровадження монетарних стимулів економічного розвитку. Це дозволило розробити узагальнену схему функціонування механізму проциклічного монетарного регулювання відповідно до стадій економічного циклу;

- науково-методичні підходи до розкриття змісту поняття «правило монетарної політики» як офіційно оформленої центральним банком системи розроблення та прийняття рішень у грошово-кредитній сфері, реалізація яких відбувається шляхом виконання систематичних, послідовних дій та гнучких процедур на основі використання сукупності монетарних методів та інструментів у відповідь на зміну основних макроекономічних показників з метою реалізації стратегії монетарної політики, що, на відміну від існуючих підходів, які ґрунтуються на визначенні монетарного правила як певного математичного алгоритму, дозволяє реалізувати комплексний підхід до управління процесом монетизації в умовах фінансової нестабільності, розширити інструментарій та підвищити ефективність реалізації монетарної політики. Це дозволило розробити схему використання правил монетарної політики в процесі управління монетизацією економіки;

набули подальшого розвитку:

- характеристика основних функцій та завдань управління процесом монетизації економіки як сукупності пов'язаних між собою дій центрального банку, кредитних установ і держави в особі уряду у сфері регулювання грошового обігу з метою забезпечення стабільності грошового ринку та

економічного зростання, що дозволяє підвищити рівень управління монетизацією економіки;

- класифікація видів монетизації економіки, яка, на відміну від існуючих, ґрунтується на виділенні суттєвої ознаки – форм прояву, що відображає специфіку монетизації з огляду на види грошового обігу, основу здійснення, характер об'єктів та суб'єктів процесу, що дозволяє конкретизувати напрями управління процесом монетизації економіки та активізації дії каналів монетарного трансмісійного механізму в умовах фінансової нестабільності;

- науково-методичний підхід до виокремлення виду грошово-кредитної політики, який ґрунтується на врахуванні динаміки рівня монетизації економіки: підвищення рівня монетизації свідчить про реалізацію стимулюючої політики, а зниження – про використання обмежувальної грошово-кредитної політики, що, на відміну від існуючих підходів, які ґрунтуються на використанні показника ефективної процентної ставки та динаміки МЗ, дозволяє центральному банку кількісно оцінювати ступінь впливу грошово-кредитної політики на стимулювання економічного розвитку та своєчасно запроваджувати заходи проциклічного монетарного регулювання;

- науково-методичні положення щодо визначення опосередкованого впливу монетизації економіки на стимулювання економічного зростання на основі формування центральним банком монетарних передумов, головними серед яких є: адекватна процентна політика та система управління ліквідністю банків що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє розробити ефективний операційний дизайн монетарної політики та чітко визначити її операційні орієнтири.

Практичне значення дослідження полягає в розробленні пропозицій щодо вдосконалення управління процесом монетизації економіки на основі збалансованого функціонування грошово-кредитного ринку та забезпечення стабільності банківської системи України. Пропозиції щодо відновлення кредитування економіки та формування ринку похідних фінансових інструментів використано Комітетом Верховної Ради України з питань економічної політики при підготовці Закону України про відновлення кредитування економіки та Закону України про деривативи (довідка №06-10-15-07 від 01.11.2016 р.).

Пропозиції щодо формування структури грошової бази, грошових агрегатів і вдосконалення процентної політики використані Радою НБУ в процесі розроблення стратегії монетарної політики (довідка №10-006/37099 від 24.05.2017 р.). Рекомендації щодо посилення інституційної спроможності НБУ у сфері регулювання грошового обігу використані Спілкою економістів України при підготовці рекомендацій до проектів законів України (довідка №18/04 від 18.10.2016 р.).

Окремі положення дисертаційної роботи використано в навчальному процесі в Державному вищому навчальному закладі «Університет банківської справи» при викладанні навчальних дисциплін «Гроші та кредит», «Центральний банк і грошово-кредитна політика», «Регулювання грошово-кредитної сфери» (довідка №12-009/837 від 25.04.2017 р.).

Особистий внесок дисертанта. Наукові положення, розробки, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, в роботі використано лише ті положення та ідеї, що є результатом особистих досліджень здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні наукові положення та результати дослідження доповідались і отримали схвальну оцінку на 10 науково-практичних конференціях, зокрема: IV Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 2015); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Громадянське суспільство і формування нової парадигми соціально-економічного розвитку» (м. Київ, 2015); III Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» (м. Харків, 2016); Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні питання функціонування фінансового ринку в умовах кризових явищ світової економіки» (м. Одеса, 2016); VI Міжнародній науково-практичній конференції «Науковий диспут: питання економіки і фінансів» (м. Київ-Будапешт-Відень, 2016); Міжнародній науково-практичній конференції "Innovative potential of socio-economic systems: the challenges of the global world" (Lisbon, 2016); Всеукраїнській Інтернет-конференції «Економічні перспективи підприємництва в Україні» (м. Ірпінь, 2016); XVII Міжнародній науковій конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи» (м. Львів, 2017); VII, VIII Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Проблеми забезпечення ефективного функціонування та стабільного розвитку банківської системи та економіки» (м. Київ, 2017, 2018).

Публікації. Основні положення дисертації опубліковано у колективній монографії та 8 наукових фахових виданнях загальним обсягом 8,6 друк. арк., з яких особисто автору належить 5,2 друк. арк. у т. ч. 7 статей – у журналах, що входять до наукометричних баз даних (1 – в Scopus, 1 – в Web of Science), та 10 публікаціях у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій, в т. ч. 2 – у зарубіжних. Загальний обсяг опублікованих робіт складає 10,4 друк. арк., із них особисто автору належить 7,0 друк. арк.

Обсяг і структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 246 сторінок, основний зміст роботи викладено на 198 сторінках. Дисертація містить 29 таблиць, 12 рисунків, 8 додатків і список використаних джерел із 263 найменувань на 25 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, сформульовано мету й завдання дисертаційної роботи, визначено об'єкт, предмет, методи дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, зв'язок роботи з

науковими програмами та наведено інформацію про апробацію результатів дослідження.

У першому розділі **«Теоретико-методологічні засади управління процесом монетизації економіки»** досліджено теоретичні засади формування попиту та пропозиції грошей, уточнено економічну сутність монетизації економіки та її роль у забезпеченні розвитку економіки, досліджено вплив внутрішніх і зовнішніх чинників монетизації на забезпечення стійкості грошово-кредитного ринку.

Визначено, що теоретичною основою управління процесом монетизації економіки є кількісна теорія грошей, яка є методологічною основою грошово-кредитного регулювання економіки. У ході дослідження уточнено економічний зміст понять «попит на гроші» та «пропозиція грошей», визначено головні чинники, що формують їхній рівень і динаміку, охарактеризовано особливості формування попиту та пропозиції грошей в умовах фінансової нестабільності.

Обґрунтовано, що монетизація є складним економічним явищем, пов'язаним із необхідністю постійного збалансування попиту та пропозиції грошей з метою забезпечення стійкого функціонування грошового ринку та платіжної системи. Тому управління монетизацією економіки слід розглядати як сукупність пов'язаних між собою цілеспрямованих, послідовних, прогнозованих і передбачуваних дій центрального банку, фінансово-кредитних установ і держави у сфері регулювання грошового обігу, які ґрунтуються на системно-функціональному поєднанні методів та інструментів регулювання й управління грошовим обігом відповідно до характеру реалізації грошово-кредитної політики з метою цілеспрямованого впливу на обсяги та структуру грошової маси, забезпечення стійкого функціонування грошово-кредитного ринку та фінансової системи країни загалом.

На основі аналізу сутності та змісту монетизації економіки проведено систематизацію її видів за формами прояву: готівкова та безготівкова монетизація, монетизація дефіциту державного бюджету та державного боргу, монетизація на основі валютного заміщення, монетизація інструментів фондового ринку, електронних платіжних засобів, які можуть бути використані центральним банком з метою підвищення ефективності управління грошовим ринком і підтримання ліквідності фінансового сектору, що дозволяє конкретизувати напрями управління процесом монетизації економіки та активізації дії каналів монетарного трансмісійного механізму в умовах фінансової нестабільності.

Визначено, що головними об'єктами управління монетизацією економіки є грошова база, грошові агрегати, процентні ставки, нормативи резервування, рівень інфляції, валютний курс та обсяги державних запозичень. Суб'єктами управління є центральний банк, фінансово-кредитні установи та уряд у межах реалізації ним антиінфляційної та боргової політики.

У ході дослідження визначено основні завдання та принципи управління процесом монетизацією економіки, обґрунтовано її відмінності від грошово-кредитної політики та регулювання грошового обігу, охарактеризовано вплив

окремих чинників, удосконалено класифікацію та розроблено схему управління процесом монетизації (рис. 1).

Рис.1. Схема управління процесом монетизації економіки

Джерело: розроблено автором

Механізм управління процесом монетизації економіки визначено як сукупність способів, методів та інструментів впливу центрального банку на грошово-кредитний ринок шляхом використання монетарних методів та інструментів з метою забезпечення суб'єктів господарювання необхідним обсягом грошових коштів і платіжних інструментів та підтримки економічного зростання.

Зроблено висновок про те, що управління процесом монетизації відбувається нерівномірно й має циклічний характер, а тому потребує реалізації проциклічної монетарної політики, яка передбачає збалансування попиту та пропозиції грошей з метою нівелювання негативного впливу окремих стадій економічного циклу.

Визначено, що особливість управління процесом монетизації економіки в умовах фінансової нестабільності полягає в обмежених можливостях центрального банку використовувати традиційні методи та інструменти монетарної політики, а також у реалізації монетарних заходів, переважно, на короткострокових інтервалах.

У другому розділі **«Характеристика сучасних тенденцій управління процесом монетизації економіки в Україні»** проведено аналіз чинників і динаміки монетизації економіки, охарактеризовано вплив проциклічного грошово-кредитного регулювання на управління процесом монетизації, визначено світові тенденції управління монетизацією економіки.

Визначено, що через високий рівень фінансової нестабільності, незбалансованість структури грошової маси та низьку ефективність монетарної політики управління процесом монетизації в 1995-2017 рр. було недосконалим, що знайшло прояв у непропорційному зростанні грошової маси в порівнянні зі зростанням ВВП. Так, у 2017 р. в порівнянні з 2010 р. рівень монетизації зменшився на 14,7 п. п., грошова база зросла на 76,8%, грошова маса МЗ – на 102,2%, номінальний ВВП – на 175,5%, а реальний ВВП зменшився на 3,7%.

З метою аналізу рівня та динаміки монетизації економіки запропоновано використання системи показників, до якої включено: грошовий мультиплікатор, швидкість обігу грошей, рівень фінансової доларизації, коефіцієнт ресурсної ваги, рівень «фінансової глибини», коефіцієнт мобілізації коштів банківською системою та інші. Аналіз свідчить, що рівень фінансової доларизації підвищився з 29,1% у 2010 р. до 31,9% у 2017 р. Грошовий мультиплікатор зріс з 2,65 до 3,03, а тому співвідношення темпів приросту кредитної маси і номінального ВВП в 2017 р. порівняно з 2010 р. збільшилось всього на 0,12 (табл. 1).

На основі використання економіко-статистичної моделі визначено, що головними чинниками, які формують загальний рівень монетизації економіки, є динаміка грошової маси, інтенсивність кредитування та збалансованість ресурсної бази банків. У 2017 р. зниження рівня монетизації в порівнянні з 2015 р. на 3,97 п. п. було зумовлене зниженням темпів кредитування, а поліпшення співвідношення між кредитами та депозитами сприяло підвищенню рівня монетизації на 0,11 п. п.

Аналіз впливу монетизації економіки на економічне зростання на основі кореляційно-регресійного взаємозв'язку темпів приросту реального ВВП (y) та

приросту рівня монетизації (x) в 1999-2017 рр. характеризувався таким рівнянням:

$$y = 0,9770 + 0,6593 x, \quad (1)$$

Аналіз одержаних результатів свідчить про те, що при підвищенні рівня монетизації на 1 п. п. темп приросту реального ВВП може збільшитись на 0,659 п. п. Коефіцієнт кореляції склав: $r = 0,4772$, а $R^2 = 0,2277$, тобто був помірним.

Таблиця 1

Показники монетизації економіки в Україні в 2007-2017 рр.

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Рівень монетизації, %	55,2	52,7	54,8	62,5	60,3	50,0	46,3	40,5
Грошовий мультиплікатор	2,65	2,86	3,03	2,96	2,87	2,96	2,89	3,03
Рівень доларизації, %	29,1	30,4	32,1	27,1	32,0	32,1	32,8	31,9
Швидкість обігу грошей	1,81	1,90	1,82	1,60	1,66	2,00	2,16	2,47
Відношення строкових коштів банків до ВВП («фінансова глибина»), %	28,4	28,5	31,7	35,9	32,8	26,2	24,0	48,5
Відношення темпів приросту кредитної маси до темпів приросту номінального ВВП	0,05	0,46	-0,14	3,77	1,33	-0,15	0,09	0,17

Джерело: розраховано автором

З метою класифікації та аналізу циклів монетарного регулювання критерієм їх виокремлення визначено рівень монетизації економіки, що дозволило виділити чотири таких цикли: 1991-1995 рр.; 1996-2007 рр.; 2008-2011 рр.; 2012-2017 рр. Аналіз даних свідчить, що впродовж 1991-2017 рр. грошово-кредитна політика НБУ часто суперечила правилам проциклічного регулювання: під час криз, депресій та пожвавлення вона була переважно обмежувальною, а під час підйомів – стимулюючою, що спричиняло додаткові девальваційні та інфляційні ризики. У зв'язку з необхідністю уникнення таких ситуацій обґрунтована необхідність використання проциклічного регулювання залежно від стадій економічного циклу, схема якого представлена на рис. 2.

На основі аналізу світового досвіду управління монетизацією економіки зроблено висновок про те, що в Україні необхідним є: удосконалення структури грошових агрегатів; зниження частки готівки в структурі грошової маси; включення електронних грошей до складу M2; пом'якшення умов банківського кредитування; оптимізація співвідношення між наданими банками кредитами й залученими депозитами та стимулювання кредитно-депозитної діяльності банків.

У третьому розділі «**Основні напрями вдосконалення управління процесом монетизації економіки України в умовах фінансової нестабільності**» розроблено науково-методологічні підходи до визначення виду грошово-кредитної політики та використання правил монетарної політики, визначено основні напрями посилення дієвості каналів монетарного трансмісійного механізму та обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення інституційних засад управління процесом монетизації економіки.

З метою визначення виду грошово-кредитної політики обґрунтовано науково-методичний підхід, що ґрунтується на врахуванні динаміки рівня монетизації економіки: підвищення рівня монетизації свідчить про реалізацію

стимулюючої, а зниження – про використання обмежувальної політики.

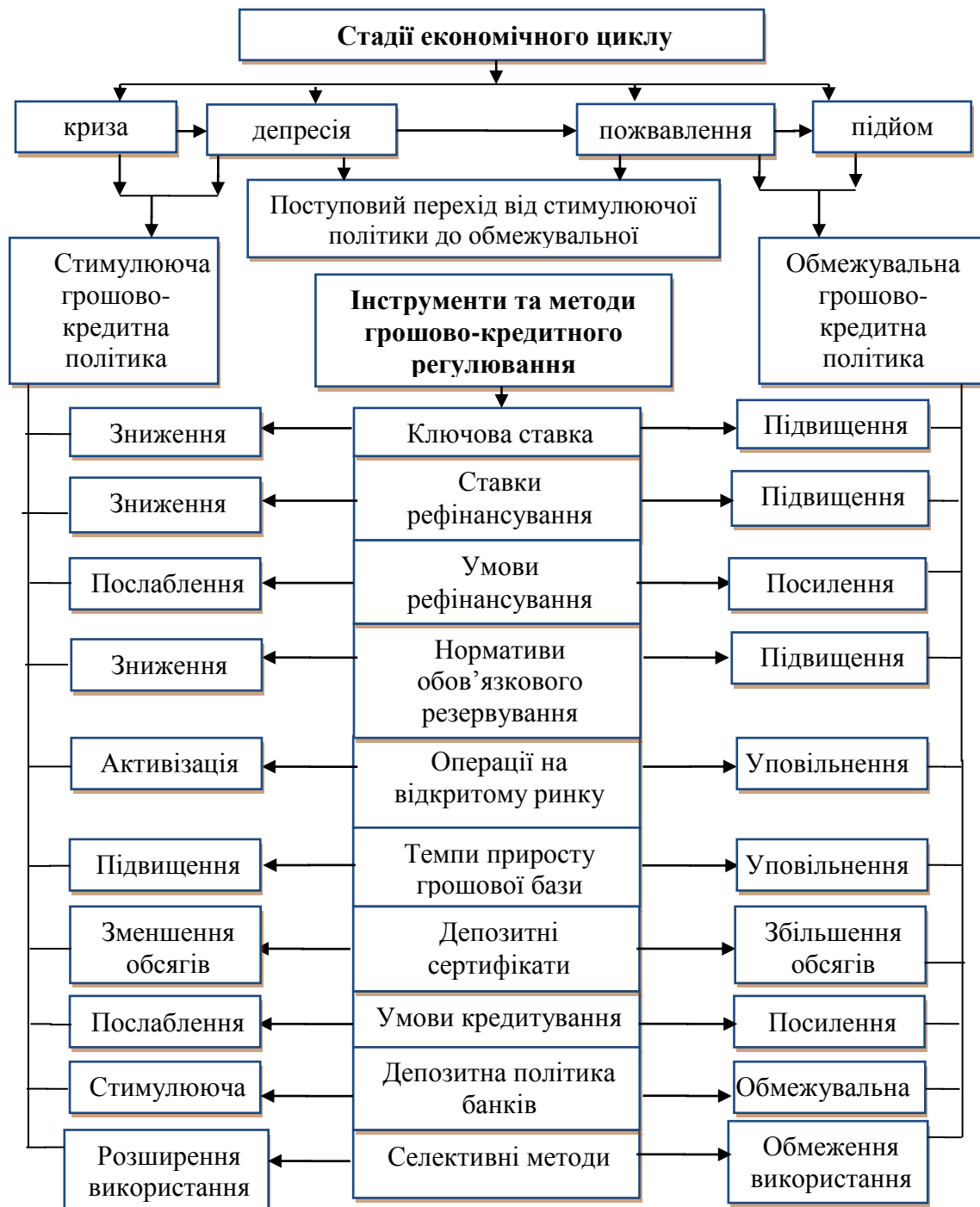

Рис. 2. Схема функціонування механізму проциклічного монетарного регулювання залежно від стадій економічного циклу

Джерело: розроблено автором

На прикладі 204 країн світу за 2014-2016 рр. доведено негативний вплив інфляції на економічне зростання та визначено, що граничним рівнем інфляції, за межами якого темпи приросту ВВП суттєво уповільнюються, в аналізованому періоді був показник 5-6%. В Україні в 2005-2017 р. зв'язок між темпами інфляції (x) й темпами приросту ВВП (y) також був від'ємним:

$$y = 4,1717 - 0,2879 x, \quad (2)$$

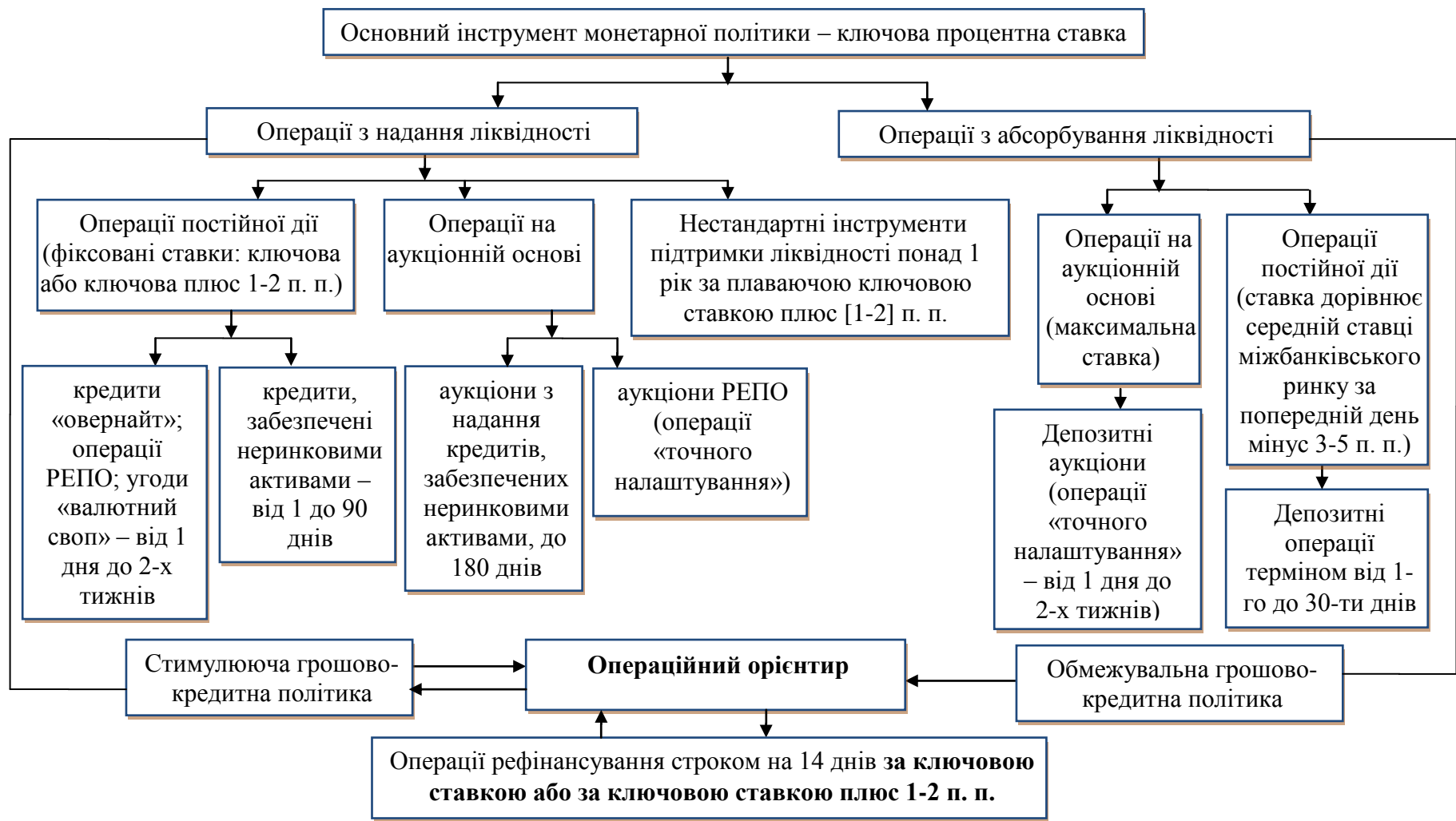

Рис. 3. Перспективна схема операційного дизайну грошово-кредитної політики НБУ

Джерело: розроблено автором

Аналіз свідчить про те, що зв'язок між обраними факторами був від'ємним, а підвищення рівня інфляції на 1 п. п. спричиняло зниження темпів приросту реального ВВП на 0,2879 п. п. $r = -0,4757$; $R^2 = 0,2263$.

Ключовими напрямками впливу центрального банку на економічне зростання в контексті посилення інституційних засад управління процесом монетизації є розроблення адекватної економічним умовам процентної політики та реалізація системи антиінфляційних заходів на основі використання монетарного режиму таргетування інфляції. З метою вдосконалення процентної політики розроблено авторську схему операційного дизайну грошово-кредитної політики НБУ, в якій операційним орієнтиром є операції рефінансування строком на 14 днів (рис. 3).

Визначено, що в умовах нестабільності головними напрямками активізації дії каналів трансмісійного механізму в процесі управління монетизацією економіки є: забезпечення макроекономічної стабільності; підвищення ефективності грошово-кредитної політики; фінансове оздоровлення банківської системи; посилення механізмів захисту прав кредиторів і вкладників та підвищення довіри до банківської системи, що дозволило уточнити схему використання каналів монетарної трансмісії в процесі управління монетизацією економіки.

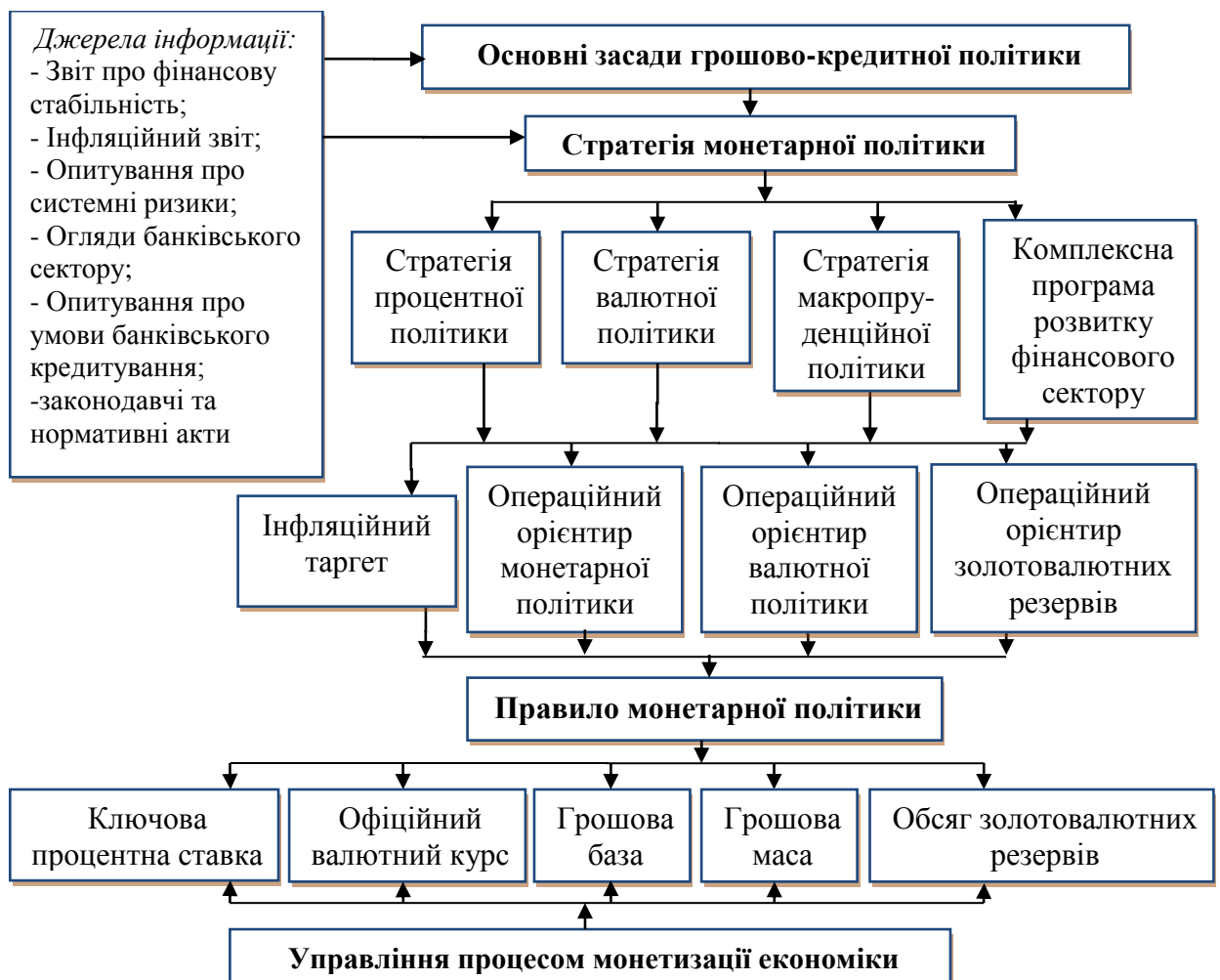

Рис. 4. Схема обґрунтування та використання правила монетарної політики в процесі управління монетизацією економіки

Джерело: розроблено автором

Доведено, що поняття «правило монетарної політики» слід розглядати не як певне математичне рівняння, а як офіційно оформлену систему розроблення та прийняття рішень у грошово-кредитній сфері, реалізація якої відбувається шляхом виконання систематичних і послідовних дій на основі використання сукупності монетарних методів та інструментів у відповідь на зміну макроекономічних умов з метою реалізації стратегії монетарної політики. Це дало можливість запропонувати схему використання правила монетарної політики в процесі управління монетизацією економіки (рис. 4).

Визначено, що в умовах фінансової нестабільності з метою управління процесом монетизації на основі реалізації принципу мультитаргетування доцільно орієнтуватися на використання дискреційних підходів, які дозволяють оперативно вирішувати проблеми, що виникають на грошовому ринку, і використовувати більш прості та добре прогнозовані показники, до яких належать грошова база, офіційна процентна ставка та валютний курс.

ВИСНОВКИ

У дисертації проведено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення важливого наукового завдання, що пов'язане з розробкою теоретичних засад і формуванням науково-методичного забезпечення управління процесом монетизації економіки України в умовах фінансової нестабільності з метою збалансування попиту та пропозиції грошей, підвищення стійкості функціонування грошово-кредитного ринку та підтримання економічного зростання. Результати дисертаційного дослідження дозволили сформулювати такі основні висновки.

1. Монетизація економіки є складним економічним явищем, яке пов'язане з необхідністю постійного збалансування попиту та пропозиції грошей у національній економіці з метою забезпечення стійкого функціонування грошово-кредитного ринку та стабільності фінансової системи, а також підтримки соціально-економічного розвитку країни. За формами прояву основними видами монетизації економіки є: готівкова та безготівкова монетизація, монетизація державного боргу, монетизація на основі валютного заміщення, монетизація інструментів фондового ринку, електронних платіжних засобів.

2. Управління процесом монетизації економіки є сукупністю пов'язаних між собою заходів спільного впливу центрального банку, кредитних установ та уряду, що ґрунтуються на системно-функціональному поєднанні методів та інструментів регулювання й управління грошовим обігом відповідно до характеру реалізації грошово-кредитної політики з метою цілеспрямованого впливу на обсяги та структуру грошової маси, забезпечення стійкого функціонування грошово-кредитного ринку та фінансової системи країни загалом, що дозволяє підвищити ефективність реалізації монетарної політики як складової економічної політики держави, спрямованої на підтримку економічного зростання.

3. Рівень і динаміка монетизації економіки визначаються динамікою обсягів грошової маси, рівня інфляції, обсягом і темпами приросту наданих кредитів,

залучених депозитів і ВВП. Головними показниками рівня монетизації економіки є: коефіцієнт монетизації, грошовий мультиплікатор, швидкість обертання грошей, рівень фінансової доларизації, рівень «фінансової глибини», коефіцієнт мобілізації коштів банківською системою.

4. Основними принципами управління процесом монетизації є: забезпечення централізованого управління; пропорційність грошового обігу; кредитний характер грошової емісії; стійкість та еластичність грошового обігу; регулярність і безперервність; контрольованість і прозорість прийняття рішень у сфері грошового обігу. Головними об'єктами управління процесом монетизації є грошова база, грошові агрегати, процентні ставки, обсяг і динаміка ВВП. Суб'єктами управління є органи монетарної влади, кредитні установи та уряд у межах виконання ним антиінфляційної та боргової політики.

5. До основних проблем, що стримують забезпечення стійкого рівня монетизації економіки України, належать: недосконала грошово-кредитна політика НБУ; значна залежність грошового ринку від стану державних фінансів і обсягів державних запозичень; домінування фіскальної політики над грошово-кредитною; посилення розриву між реальним і фінансовим секторами економіки; деформація механізмів фінансового посередництва; погіршення фінансового стану підприємств і зниження реальних доходів населення; зниження довіри до банків.

6. Основними напрямками розв'язання цих проблем є: суворе дотримання принципів розроблення та реалізації грошово-кредитної політики, узгодження обсягів і динаміки грошової бази і грошових агрегатів з темпами зростання реального ВВП, посилення механізмів підтримання стійкості грошового обігу, активізація дії каналів монетарного трансмісійного механізму, вдосконалення операційного дизайну монетарної політики, зниження рівня фіскального домінування; підвищення рівня довіри до банківської системи.

7. Характер і вид грошово-кредитної політики, яку реалізує центральний банк, суттєво впливає на характер і динаміку процесу монетизації економіки. Підвищення рівня монетизації свідчить про реалізацію стимулюючої політики, а зниження – про використання обмежувальної грошово-кредитної політики, що дозволяє центральному банку кількісно оцінювати ступінь впливу грошово-кредитної політики на економічний розвиток і своєчасно запроваджувати заходи проциклічного монетарного регулювання.

8. Використання інструментів монетарної політики з метою управління монетизацією економіки має ґрунтуватися на застосуванні певної сукупності правил і чіткому дотриманні операційних процедур. Поняття «правило монетарної політики» слід розглядати як офіційно оформлену центральним банком систему розроблення та прийняття рішень у грошово-кредитній сфері, реалізація якої відбувається шляхом виконання систематичних, послідовних дій та гнучких процедур на основі використання сукупності монетарних методів та інструментів у відповідь на зміну основних макроекономічних показників з метою реалізації стратегії монетарної політики, що дозволяє реалізувати комплексний підхід до управління процесом монетизації в умовах фінансової

нестабільності, розширити інструментарій та підвищити ефективність реалізації монетарної політики.

9. Процес монетизації відбувається нерівномірно та має циклічний характер, який, у свою чергу, зумовлений економічними циклами, а тому управління монетизацією повинно здійснюватися на основі реалізації проциклічної грошово-кредитної політики, зміст якої полягає в цілеспрямованих змінах обсягів і структури грошової бази, грошових агрегатів, офіційної облікової ставки, валютного курсу, кредитної та депозитної політики кредитних установ і ґрунтується на вдосконаленні структури каналів емісії грошей, підвищенні ефективності дії каналів трансмісійного механізму та проведенні ефективної процентної й валютної політики в поєднанні зі збалансованою бюджетно-податковою та борговою політикою уряду на принципах домінування монетарної політики над фіскальною, що дозволяє органам монетарної влади завчасно реагувати на зміну стану грошового ринку шляхом коригування характеру грошово-кредитної політики та запровадження монетарних стимулів економічного розвитку. Практична реалізація такого підходу на основі розробленої схеми функціонування механізму проциклічного монетарного регулювання відповідно до стадій економічного циклу сприятиме підвищенню рівня збалансованості попиту та пропозиції грошей з метою нівелювання негативного впливу окремих стадій цього циклу на економічний розвиток.

10. Управління процесом монетизації дозволяє забезпечити ефективний опосередкований вплив на економічне зростання шляхом створення центральним банком у процесі реалізації грошово-кредитної політики монетарних передумов, головними серед яких є адекватна процентна політика, надійний механізм управління ліквідністю банків і система антиінфляційних заходів, що ґрунтуються на використанні режиму таргетування інфляції та активізації дії каналів монетарного трансмісійного механізму.

Системне використання розроблених рекомендацій щодо управління процесом монетизації економіки в умовах фінансової нестабільності сприятиме стабільному функціонуванню грошово-кредитного ринку та забезпеченню стійкого зростання вітчизняної економіки.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографія:

1. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України : монографія / за заг. ред. Г.Т. Карчевої. – К.: ДВНЗ УБС, 2016. – 279 с. – С.80-107. (1,8 друк. арк.). *Особистий внесок автора: обґрунтовано інституційні засади управління процесом монетизації економіки та регулювання грошового обігу в умовах фінансової нестабільності – 0,6 друк. арк.*

у наукових фахових виданнях України:

2. Льон І.М. Обґрунтування доцільності використання монетарних правил у процесі грошово-кредитного регулювання / І.М. Льон // Формування ринкової

економіки в Україні. Зб. наук. праць. – 2016. – Вип.35. Ч.1. – С.321-327. (0,6 друк. арк.)

у наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз:

3. Льон І.М. Основні тенденції та проблеми монетизації економіки України / І.М. Льон // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2016. – №1(20). – С.67-71. (0,7 друк. арк.). (Web of Science Core Collection, EBSCO Publishing, ОАЛ, CiteFactor).

4. Льон І.М. Роль центрального банку як інституту реалізації державної економічної політики / І.М. Льон // Фінансовий простір. – 2016. – №2. – С.58-63. (0,8 друк. арк.). (EBSCO Publishing, ОАЛ, CiteFactor, Universal Impact Factor, ResearchBib).

5. Міщенко С.В. Монетарні цикли в економіці України / С.В. Міщенко, І.М. Льон // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – №11. – С.363-372. (0,9 друк. арк.). (SciVerse Scopus, EconLit, Cabell's Directories, EBSCOhost, Ulrich's Periodicals Directory, ABI/Inform by ProQuest, ERIH PLUS). *Особистий внесок автора: запропоновано як критерій виокремлення монетарних циклів використовувати рівень монетизації економіки, визначено та охарактеризовано види циклів монетарного регулювання – 0,3 друк. арк.*

6. Льон І.М. Сутність процесу монетизації та його роль у забезпеченні розвитку економіки / І.М. Льон // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». – 2016. – №22. – С.129-132. (0,5 друк. арк.). (Index Copernicus).

7. Міщенко В.І. Роль монетарного регулювання у стимулюванні економічного розвитку / В.І. Міщенко, І.М. Льон // Фінанси України. – 2017. – №4. – С.75-93. (1,4 друк. арк.). (Global Impact Factor, Scientific Indexing Services, Journal, Research Bible, Directory of Research Journal Indexing). *Особистий внесок автора: розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності дії каналів монетарного трансмісійного механізму з метою вдосконалення управління процесом монетизації економіки – 0,7 друк. арк.*

8. Міщенко В.І. Світові тенденції монетизації економіки / В.І. Міщенко, С.В. Науменкова, І.М. Льон // Фінанси України. – 2017. – №9. – С.53-74. (1,4 друк. арк.). (Global Impact Factor, Scientific Indexing Services, Journal, Research Bible, Directory of Research Journal Indexing). *Особистий внесок автора: визначено особливості та охарактеризовано світові тенденції управління процесом монетизації економіки, розроблено рекомендації щодо їх використання в Україні – 0,5 друк. арк.*

9. Льон І.М. Вплив рівня монетизації економіки на економічне зростання в Україні / І.М. Льон // Причорноморські економічні студії. – 2018. – Вип.30. – С.90-94. (0,5 друк. арк.) (Index Copernicus, Indexed in the ICI Journal Master List).

в інших виданнях:

10. Льон І.М. Теоретичні засади формування попиту та пропозиції грошей / І.М. Льон // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики. Матеріали IV-тої міжнар. наук.-практ. конф. – Одеса: Атлант, 2015. – С.354-355. (0,1 друк. арк.).

11. Льон І.М. Методологічні засади управління процесом монетизації економіки / І.М. Льон // Громадянське суспільство і формування нової парадигми соціально-економічного розвитку в умовах глобалізації. Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. – К.: СЕУ, 2015. – С.67-71. (0,2 друк. арк.).

12. Льон І.М. Використання правил монетарної політики в управлінні процесом монетизації економіки // І.М. Льон // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : Матеріали III Міжнародної наук.-практ. конф. (17-18 березня 2016 р.). – Х.: ХННІ ДВНЗ «УБС», 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/B215~1/AppData/Local/Temp/Rar\\$EX54.032/Disk2106/statti/Льон%20І.М.%20Тези.pdf](file:///C:/Users/B215~1/AppData/Local/Temp/Rar$EX54.032/Disk2106/statti/Льон%20І.М.%20Тези.pdf). (0,2 друк. арк.).

13. Льон І.М. Теоретичні та практичні аспекти монетизації економіки України / І.М. Льон // International Scientific Journal. VI Міжнародна науково-практична конф. «Науковий диспут: питання економіки та фінансів», 31.05.2016. – Київ-Будапешт-Відень, 2016. – С.104-107. (0,2 друк. арк.).

14. Льон І.М. Вплив монетизації економіки на економічне зростання / І.М. Льон // Актуальні питання функціонування фінансового ринку в умовах кризових явищ світової економіки. Матеріали міжн. наук.-практ. Інтернет-конф. – Одеса: ОНЕУ, 2016. – С.155-158. (0,2 друк. арк.).

15. Льон І.М. Функції центральних банків в управлінні процесом монетизації економіки / І.М. Льон // International scientific-practical conference Innovative potential of socio-economic systems: the challenges of the global world. 30 June 2016. – Lisbon, 2016. – С.134-136. (0,2 друк. арк.).

16. Льон І.М. Роль центрального банку в забезпеченні монетизації економіки в умовах фінансової нестабільності / І.М. Льон // Економічні перспективи підприємництва в Україні : зб. матеріалів Всеукраїнської інтернет-конф., 27-28 жовтня 2016 р., Ірпінь.– Ірпінь: УДФСУ, 2016. – Т.1. – С.542-546. (0,2 друк. арк.).

17. Льон І. Світовий досвід монетизації економіки та його використання в Україні / І. Льон // Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи. – Львів: ЛННІ ДВНЗ «Університет банківської справи», 2017. – С.40-42. (0,1 друк. арк.).

18. Льон І.М. Вплив фінансової нестабільності на управління процесом монетизації економіки / І.М. Льон // Проблеми забезпечення ефективного функціонування та стабільного розвитку банківської системи та економіки. Матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих учених. – К.: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2017. – С.168-171. (0,2 друк. арк.).

19. Льон І.М. Тенденції монетизації економіки в умовах фінансової нестабільності / І.М. Льон // Проблеми забезпечення ефективного функціонування та стабільного розвитку банківської системи та економіки: тези

доповідей учасників VIII Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених. – К.: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2018. – С.45-48. (0,2 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Льон І.М. Управління процесом монетизації економіки України в умовах фінансової нестабільності. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – ДВНЗ «Університет банківської справи», Київ, 2018.

У дисертації на основі розвитку положень кількісної теорії грошей розкрито теоретичні підходи та розроблено практичні рекомендації щодо управління процесом монетизації економіки України в умовах фінансової нестабільності з метою збалансованого функціонування грошово-кредитного ринку, забезпечення стабільності фінансової системи та підтримки економічного зростання.

Удосконалено визначення понять «монетизація економіки», «управління процесом монетизації економіки» та «монетарне правило», поглиблено класифікацію форм і методів монетизації економіки за певними ознаками, набула подальшого розвитку систематизація чинників і показників оцінки рівня та динаміки монетизації економіки залежно від зміни обсягів грошової маси, рівня інфляції, обсягу та динаміки наданих кредитів, залучених депозитів, реального та номінального ВВП, що дозволило реалізувати комплексний підхід до використання методів та інструментів управління процесом монетизації в умовах фінансової нестабільності.

Удосконалено визначення основних функцій, завдань, суб'єктів, об'єктів і принципів та розроблено структурно-логічну схему управління процесом монетизації економіки. Обґрунтовано науково-методичний підхід до управління процесом монетизації економіки на основі розроблення та реалізації проциклічної грошово-кредитної політики, практичне використання якого сприятиме підвищенню рівня збалансованості попиту і пропозиції грошей з метою нівелювання негативного впливу окремих стадій економічного циклу.

Визначено першочергові заходи щодо активізації дії каналів монетарного трансмісійного механізму та розроблено рекомендації щодо вдосконалення інституційних засад управління процесом монетизації економіки в умовах фінансової нестабільності.

Ключові слова: монетизація економіки, управління процесом монетизації, грошова маса, грошовий мультиплікатор, правило монетарної політики, проциклічне монетарне регулювання, монетарний трансмісійний механізм, фінансова нестабільність, економічне зростання.

АННОТАЦІЯ

Лён И.М. Управление процессом монетизации экономики Украины в условиях финансовой нестабильности. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – деньги, финансы и кредит. – ГВУЗ «Университет банковского дела», Киев, 2018.

В диссертации на основе развития положений количественной теории денег исследованы теоретические аспекты и разработаны практические рекомендации по управлению процессом монетизации экономики Украины в условиях финансовой нестабильности с целью сбалансированного функционирования денежно-кредитного рынка, обеспечения стабильности финансовой системы и поддержки экономического роста.

Уточнено определение понятия «монетизация экономики», которое предложено рассматривать как сложное экономическое явление, связанное с необходимостью постоянного сбалансирования спроса и предложения денег с целью обеспечения устойчивого функционирования денежно-кредитного рынка и платёжных систем, а также стабильности функционирования банковского сектора и финансовой системы страны в целом, что позволяет обеспечить комплексный подход к управлению процессом монетизации экономики.

Усовершенствована классификация форм и методов монетизации экономики в соответствии с определенными признаками: реальная и номинальная монетизация, монетизация государственного долга, монетизация сбережений населения, монетизация на основе эмиссии финансовых инструментов и валютного замещения, которые используются центральным банком с целью управления денежно-кредитным рынком, что позволяет конкретизировать направления управления процессом монетизации экономики.

Обосновано, что процесс управления монетизацией экономики следует рассматривать как совокупность связанных между собой целенаправленных, последовательных и прогнозируемых действий центрального банка, финансово-кредитных учреждений и государства в сфере регулирования денежного обращения с целью получения результатов, обеспечивающих стабильность денежно-кредитного рынка, денежного обращения, финансовую стабильность и экономический рост.

Усовершенствована структурно-логическая схема управления процессом монетизации экономики, характеризующая роль и функции центрального банка и финансово-кредитных организаций в процессе эмиссии и распределения денег по каналам их поступления в экономику. Определено, что главными задачами управления процессом монетизации экономики в условиях финансовой нестабильности является обеспечение устойчивого и эффективного функционирования денежно-кредитного рынка, а также стимулирование экономического роста.

Предложена система показателей для оценки уровня и динамики монетизации экономики, которая включает показатели денежной массы, денежный мультипликатор, скорость обращения денег, уровень финансовой

долларизации, уровень «финансовой глубины», коэффициент мобилизации средств банковской системой.

Обоснован научно-методический подход к управлению процессом монетизации экономики на основе разработки и реализации проциклической денежно-кредитной политики, содержание которой состоит в целенаправленных изменениях объемов и структуры денежной базы, денежных агрегатов, ключевой процентной ставки, валютного курса, кредитной и депозитной политики банков и базируется на совершенствовании структуры каналов эмиссии денег, повышении эффективности каналов монетарного трансмиссионного механизма и проведении эффективной процентной и валютной политики в сочетании со сбалансированной налогово-бюджетной и долговой политикой правительства на принципах доминирования монетарной политики над фискальной.

Обоснованы первоочередные направления активизации каналов монетарного трансмиссионного механизма и разработаны рекомендации по совершенствованию институциональных аспектов управления монетизацией экономики в условиях финансовой нестабильности с целью стимулирования экономического роста.

Ключевые слова: монетизация экономики, управление процессом монетизации, денежная масса, денежный мультипликатор, правило монетарной политики, проциклическое монетарное регулирование, монетарный трансмиссионный механизм, финансовая нестабильность, экономический рост.

ANNOTATION

Lon I.M. Managing the process of monetization of the Ukrainian economy in conditions of financial instability. – Manuscript.

The dissertation work for a PhD degree in economics, specialty 08.00.08 – money, finance and credit. – SHEI “Banking University”. – Kyiv, 2018.

In the thesis based on the development of the provisions of the quantitative theory of money discloses theoretical approaches and developed practical recommendations for managing the monetization process of Ukraine's economy in conditions of financial instability with a view to balanced functioning of the monetary market, ensuring the stability of the financial system and supporting economic growth.

The definition of the concepts of "monetization of the economy", "management of the process of monetization of the economy" and "monetary rule" is improved, the classification of forms and methods of monetization of the economy on certain grounds is deepening, it is further developed the systematization of factors and indicators for assessing the level and dynamics of monetization of the economy, depending on changes in the volume of money supply, the level of inflation, volume and dynamics of loans granted, deposits, real and nominal GDP, which allowed for an integrated approach to the use of methods and instruments of monetization process control in terms of financial instability.

The definition of the main functions, tasks, subjects, objects and principles has been improved, and the structural and logical scheme for managing the monetization process of the economy has been developed. The scientific and methodological

approach to managing the process of monetization of the economy based on the development and implementation of a pro-cyclical monetary and monetary policy, the practical use of which will contribute to raising the level of balance of demand and money supply with the aim of leveling down the negative impact of individual stages of the economic cycle, is substantiated.

The primary measures for activating the channels of the monetary transmission mechanism have been determined and recommendations for improving the institutional principles of managing the process of monetization of the economy in the conditions of financial instability have been developed.

Key words: monetization of the economy, money supply, money multiplier, monetary policy rule, procyclical monetary regulation, monetary transmission mechanism, financial instability, economic growth.